

עש"ק בר' מי תנא תש"ע

דעה חכמה לנפשך

ביאור לקו"מ קי"א

שיחות הר"ן

שיחות קודש
מאת מו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון

"יום החכמה"

שע"י ישיבת "תורת הכם" ללימוד הנגלה והנסתר

רח' אהלי יוסף 4, ירושלים עיר"ק תובב"א

**להלן רשימת שיעורי התורה
המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע**

שיעורים באידיש

- ❖ שיעור בגמרא מסכת סוכה, מפי הר"ג המפורסם ר' יהושע כהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:00-5:00 אהח"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהר"י זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.
- ❖ שיעור בספר נתיב מצוותיך להרה"ק מקאמארנא זי"ע ואוצרות חיים למתחילים מפי מו"ר הגה"צ ביום ג' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בשעה"כ - שבת ביום ד' בשעה 8:15 בערב.

שיעורים בלשה"ק

- ❖ שיעור בספה"ק עין חיים למתחילים, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, ביום ב' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בספה"ק שיהות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 8:00.
- ❖ שיהת קודש ברעווא דרעוויין שלוש סעודות (מוזמן צה"כ דר"ת).

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באידיש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
  - שיעור בספה"ק אוצרות חיים - שיעור מס' 1 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-61)
  - שיעור בספה"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-63)
  - שיעור בהסידות (פר' השבוע) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-62)
  - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים - שיעור מס' 5 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-65)
  - שיעור בשעה"כ שבת - שיעור מס' 6 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-66)
  - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-62)
- ❖ **שיעורים בלשה"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
  - שיעור בספר התניא - שיעור מספר 1-2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
  - שיעור בסה"ק שיהות הר"ן (ושער יחז"א) - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
  - שיעור בסה"ק ליקומי מוהר"ן - שיעור מס' 1-3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
  - שיעור בסה"ק עין חיים - שיעור מספר 1-1 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)

כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 6469777900).

אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממערכת קול הלשון בטל' 02-5816622.

ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויהי רצון שבכח התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' בראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה כולנו יחד לביאת משיח צדקינו ככ"א.

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 טלפקס: 02-5389584

ביאור ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן רי"א

בחי' הנחש הקדמוני עם כל המידות הרעות והמגוננות.

וממילא מובן דאם מטהר את מחשבתו יוצא מכל עונותיו, ונמתקין כל הדינים מעליו. וזה סוד מה שאיתא בזוה"ק כולן במחשבה אתברירו דכל הדינים נמתקין ע"י המחשבה, שע"י שאדם מטהר את מחשבתו בשלימות א"א לשום דין להול עליו, דכבר נעשה טוב לגמרי ומתקן בזה את כל עונותיו. ואע"פ שכבר עבר כמה עבירות, מכל מקום הרי כל סוד התשובה הוא שאחר שעבר אדם על איזו עבירה הוא בורא מקטרג שצועק עליו ואינו מתבטל רק ע"י שהאדם מטהר ומקדש את עצמו בתכלית הקדושה עד שאם הי' נופל לאותו נסיון שנית לא היה נכשל, וכמו שאמרו חז"ל שעיקר התשובה היא באותו מקום וכו', דהיינו שמטהר את שורש הענין, וזה סוד מה שאמר רביז"ל שם (בתורה ל"ה אות א') דטהרת המחשבה הוא עיקר התשובה בחי' זרקא.

ואי אפשר לבוא למוחין זכין וכו'. פי' שידוע שכל נשמות הדור הם באמת גוף אחד וכל אחד ואחד הוא גדול מחבירו, ואין לך שני אנשים שעומדים במדרגה א' ממש וכמו שאמר רביה"ק (בתורה כ"ה), ואור ה' נמשך מדרגא לדרגא מהנשמה הגדולה לנשמה הקטנה כמו שאמר רבינו האריז"ל בענין סדר העולמות, וכמו שביאר

לשון רבינו ז"ל: "מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים – כי עקר המתקת הדינים אינו אלא על ידי קדשת וטהרת המחשבות, כי שם שרשם. (כמו שכתוב) [כמובא בזהר]: כלא במחשבה אתבררו. ואי אפשר לבוא למוחין זכים אלא על ידי התקשרות לצדיקים, (כמובא בזהר) [כמו שכתוב]: ויקח משה את עצמות יוסף", משה הוא בחינת מוחין, ויוסף הוא בחינת צדיק, הינו שאין שלמות למוחין אלא על ידי התקשרות לצדיקים. וראש השנה הוא מקור הדינים של כל השנה, וצריך לטהר את מחשבתו כדי להמתיקם, ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדושת המחשבה.

ביאור התורה: כי עיקר המתקת הדינים וכו' וטהרת המחשבות. פירוש, כי כל הדינים העוברים על האדם באים ע"י עונותיו, ואפי' אם לא הטא עכשיו יכול להיות שנידון עכשיו על עבירות שעשה לפני הרבה זמן (כמבואר בספר התניא), וכבר הביא רבינו ז"ל בתורה ל"ה שכל המידות הרעות והמגוננות של האדם שהם השורש הגורם לכל העבירות שלו וכמבואר בשערי קדושה למהרש"ו, הוא בא ע"י שאין לו קדושת המחשבה, בסוד ירד גבריא ונעץ קנה בים שע"י שמכנים חכמות חיצוניות לתוך ים החכמה עי"ז נבנה עליו כרך גדול של רומי

יעלה במחשבתו מחשבה שאינה טובה לא יתיירא מזה אלא אדרבא ימתיקו ע"י הדרכים הנ"ל, דהיינו ע"י מסי"נ או שמות הקדושים או פשוט ע"י מלחמה בהמחשבה, והכל ע"י בחי' המוחין שהוא אור ה' הנמשך עליו ע"י הנסיעה להצדיק, ועי"ז יזכה לשנה טובה ומבורכת.

וביאור העניין עפ"י דרך פנימיות: כי סוד כל הדינים בא ע"י השבירה שנפלו זו"ן דאצילות לתוך בי"ע (עולמות בריאה יצירה עשיה) כנודע, ועיקר תיקון שלהם ע"י שיעלו מעולמות בי"ע שהם בחי' מיתה למקום האצילות בחי' עולם החכמה והחיים כ"ש (קהלת ז' י"ב): 'החכמה תחיה בעליה', וע"י שמקבלים אור החכמה נמתקים כל הדינים כמבואר בכתבי האריז"ל ובפרט בדברי הרש"ש בסוד הוי"ת מנוקדות דהוא עיקר התיקון הבא מחכמה דא"ק (עולם אדם קדמון) והוא עיקר החיות של עולם האצילות (עיין ברחובות הנדר דף ט' ע"ב ואכמ"ל).

והצדיקים נקראים לגבי כללות הדור בחי' אצילות והשאר נשמות ישראל מכונים בשם בי"ע (כנודע מדברי הרב בעל התניא באריכות ככ"מ), ולפיכך עוברים על רוב העולם דהיינו הבינונים מלחמות גדולות במחשבתם, דכמקום עולמות בי"ע ששם היתה השבירה, שם ישנן כל המידות רעות וכל המלחמות על קדושת המחשבה, משא"כ הצדיק שהוא בדרגא דאצילות בחי' חכמה יש לו כבר קדושת המחשבה בשלימות שהוא בחי' החיים. וזה סוד של שם הק' טפמפי"ה שביאר האוהב ישראל הטעם שהוא שם של קדושת המחשבה דה"שף הם בחי' זו"ן דאצי" דנקראים בנים של אבא ואימא, והם עולים

בספר התניא בפ"ב דכן הוא ג"כ הסדר בענין הנשמות, וממילא מובן דכל זמן שאנשים אין מתקשרין להצדיק אין להם מוחין בשלמות, דהיינו שאין נמשך עליהם אור ה' דהוא כלליות המוחין של כל אחד ואחד והחכמה והבינה והדעת שלו איך שמושיג אלוקות. וע"י שבא להצדיק והצדיק כבר זכה לאור ה', ע"י זה נמשכין עליו ג"כ מוחין הללו ויוכל לטהר מחשבתו שמעכשיו רק יתבונן באלוקתו ית' שמו ובתורתו ולא בשום דבר אחר כלל.

ור"ה הוא מקור הדינים של כל השנה. פי' דכיון דראש השנה הוא ראשית השנה ואז נגזר כל מה שיעבור על האדם בשנה הזאת, ופי' רביז"ל וכן פי' המגיד ממעזריטש דבאמת כל המחשבות של האדם בר"ה הם עצם הכתיבה מה שפוסקין עליו מלמעלה, דהג' ספרים שנפתחים בר"ה הם באמת בחי' המחשבה של האדם וכל מה שחושב בר"ה הוא באמת מה שנפסק עליו שיהיה בשנה הזאת. ואם האדם מטהר את מחשבתו בר"ה, אזי בודאי יהי' לו נקל לעבוד את ה' כל השנה וימתיק כל הדינים מעליו, ועיין בספר מגיד דבריו ליעקב (שמביא דברי הרב המגיד הנ"ל) שאם באמת באים אל מחשבתו מחשבות לא טובות אזי ממתיקם ע"י שיחשוב שם ע"ב שם של חס"ד וגם יקבל על עצמו מסירות נפש, ובזה ממתיק כל הדינים שעליו, ורביז"ל אומר שיהפך מחשבתו לחשוב רק דברים טובים ועי"ז בעצמו נעשית המתקה.

ובשביל זה נוסעים וכו'. לפיכך נוסעים אל הצדיקים כדי שיהא נקל לו לחשוב כל הר"ה רק מחשבות טובות של אהבה יראה ודבוקות וביטול להקב"ה, ואם ה"ו

וזה סוד הפסוק ויקח משה את עצמות יוסף, שמושה רבינו הוא דרגת האצילות, הוא נוטל את יוסף בחי' יסוד שהוא בחי' יעקב ורחל כנדוע שיורדים ומתלבשים בבי"ע וע"י שהצדיק מקשר עצמו להבינוניים שהם בחי' יוסף בחי' בי"ע, אזי יש שלימות להקומה ושלימות גלוי היחוד.

וממילא מרומזו כאן שחוי' מהעבודה שיש לבינוניים שהם בחי' בי"ע להתקשר להצדיק, גם הצדיק יש לו עבודה להתקשר לאנשיו דבזה מגלים היחודא שלי, וכמו שאומר כאן רבינו"ל: זר"ה הוא מקור הדינים של כל השנה, דנדוע מרבינו האריז"ל שסוד הנסירה הנעשה בר"ה, הוא נסירה הכללית של כל השנה (כמבואר בשער הכוונות בשער העמידה דרוש ב'), ולפיכך אין אומרים "זכרנו" כל השנה דעיקר כל הנסירה נעשה בר"ה, וכמו שביאר הרש"ש (מובאים הדברים בסה"ק תורת חכם) דר"ה הוא בחי' החב"ד בחי' המוחין של כל השנה, וסוד הנסירה הוא המשכת כל הדינים להנוק' דהוא בחי' נשמות ישראל, ולפיכך מי שמטהר את מחשבתו ביום זה ומעלה כל הדינים לשורשם אל החכמה סוד האצילות, בין במעשה ע"י שנוסע להצדיק שזה בעצמו בחי' המתקה שמעלה הזו"ן לאצילות, ובין ע"י מחשבתו, עי"ז נמתקין מעליו הדינים של כל השנה וזוכה לשנה טובה ומבורכת ולהיכתב בספרן של צדיקים אמיתיים.

עד י"ה שהוא כנגד או"א (אבא ואימא) דאצילות, דהיינו שמחזירים אותם מבי"ע לזו"ן דאצי' ששם שרשם אצל או"א הנקרא י"ה דאצילות ואז נמתקים הדינים וממילא זוכה לקדושת המהשבה, וממילא כשהולכים הבינוניים שהם בחי' בי"ע כנ"ל להצדיק שהוא בחי' אצילות מעלין בזה זו"ן דאצילות שנפלו לבי"ע לשורשם באצילות.

כמו שכתוב ויקח משה את עצמות יוסף וכו': בזה רומז רביה"ק סוד נורא, דאיתא בספרי הרמח"ל שאע"פ שרבינו האריז"ל ז"ל גילה לנו כל היחודים שהם הזיווגים של עולם האצילות עם כל זאת עדיין אין זהו העיקר שמביא הגאולה, אלא העיקר הוא שע"י שעולמות בי"ע בעצמם נתעלים ממש לתוך עולם האצילות והם בעצמם נעשים בחי' הנוק' בחי' המלכות, רק ע"י יחוד נורא זה ממשיכים הגאולה בפועל, דלאחר שמכוונים כל היחודים של עולם האצילות שגילה רבינו האריז"ל אזי צריכין ליחד עולם האצילות עם הבי"ע בעצמו ואז נעשה התיקון בשלימות עי"ש בדבריו.

ובזה תבין מרחוק דהצדיק שהוא בחי' אצילות ג"כ אין לו השלימות הגמור רק ע"י שאנשים שהם בחי' עולמות בי"ע כנ"ל באים אליו ונעשים קומה אחת שלימה, ולפיכך אומר כאן רבינו"ל שאין שלימות להמוחין אלא ע"י התקשרות לצדיקים שרימוז ג"כ שיש חסרון להמוחין היינו בחי' אצילות כל זמן שהבי"ע לא נתאחד אתו.

שיחות הר"ן מ"ז

ענין התבודדות

אדם ולא תוכל לעשות שום עבודה קלה לשם שמים:

הנה עיקר ענין שעה התבודדות הוא זמן בנפש, ומי שעוסק בזה נעשה ממילא לבהי' שעה בזמן, אבל ראשית הדבר צריך לעשות שעה בנפש, היינו להתגבר ליישב דעתו היטב בכל יום, ושעה היינו איזה זמן, אך כשנכנס בזה באמת, נעשה שעה כפשוטו ויותר.

ויסוד הענין שצריך האדם ליישב עצמו בכל יום, לכל הפחות רגע אחד, ליישב עצמו מה נעשה איתו בעולם. וידוע שזהו יסוד כל ספרי רביה"ק מוהר"ן ז"ע, היינו יסוד ההתבודדות ויסוד ההתיישבות בדעת, לחשוב מה הוא צריך לעשות בעולם. ואפי' שכולם שמעו מזה וידעו מזה, ויש שעוסקים בזה קצת. אבל צריך להבין היטב להלכה ולמעשה מה הנקודה הפנימית שבה.

כי כשיש עיגול שמסבב סביב נקודה פנימית אחת, הכל סובב סביב זו הנקודה הפנימית. וצריך כל אחד שהנקודה האמצעית תהיה ברורה אצלו, כך שכל העיגול יסובב על ענין ברור וחזק.

וצריך לדעת בבירור מהי עבודה זאת בעצם היינו ענין יישוב הדעת, שיוכל לחשוב מהשי"ת, ומהי חובתו בעולמו.

צריך לזה זכיה גדולה שיזכה לישב עצמו שעה אחת ביום ושיהיה לו הרטה על

מה שצריכין להתחרט, כי לאו כל אחד זוכה לישב הדעת איזה שעה ביום, כי היום הולך וחולף ועובר אצלו ואין לו פנאי לישב עצמו אפלו פעם אחת כל ימי חייו על-כן צריכין להתגבר לראות ליחד לו פנאי לישב עצמו היטב על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם אם כך הוא ראוי לו לבלות ימיו במעשים כאלו ומחמת שאין האדם מיישב עצמו ואין לו דעת, ואפלו אם יש לו לפעמים איזה ישוב הדעת, אין הדעת המיישב מאריך זמן אצלו ותכף ומיד חולף ועובר הדעת ממנו וגם אותו המעט הדעת שיש לו אינו חזק ותקיף אצלו מחמת זה אין מבינים שטות העולם הזה. אבל אם היה להאדם שכל מיישב חזק ותקיף היה מביין שחבל שטות וחבל בפרט התאזה שיש לכמה בני אדם להיות מפרסם ולהנהיג העולם ולנסע על המדינה הכל הכל ורעות רוח והוא שטות גדול באמת, כי באמת אין זה שום תענוג ונחת רוח אפלו בעולם הזה כי הוא מלא יסורים ובזיונות גם כבר הוכיח את אחד מאנשים כאלו שהתאזה להיות מפרסם ואמר לו: הלא לא תוכל אפלו לברך ברכת המזון באמת כי תצטרך בכל מעשיך לבין שיתקבלו מעשיך בעיני בני

המוחין דבינה לילד, והפריעה ממשכת מח החכמה, וע"י מציצת הדם נמשך מח הכתר לוולד [שלכן יש ג' אנשים סביב הנימול, המוהל מח הבינה, אבי הבן מח החכמה, והסנדק מח הכתר].

והכלל שלבא לקדושת הברית צריך קודם למול, והיא עבודה תמידית כל ימי חיי האדם. כדכתיב (דברים י ט"ז) 'זמלתם את ערלת לבבכם'.

ואיך זוכים לחתוך הרע. דלכאו' רוב עובדי ה' אין להם עצה אמיתית איך לחתוך הרע. רק העצה היא לכנוס לחפש הדביקות באלקות, כי אכן זוהי הדרך בתחילת העבודה, היינו סור מרע, אל תשוב מהרע, רק עשה טוב, תתקדם לעשות טוב. וזוהי באמת ההתהלה שלא להתעסק יותר מדי בענין הרע, רק לעשות הרבה טוב בעבודת ה', ולחפש הדביקות באלקותו ית"ש.

אלא שהבעיה היא שכשאדם מחפש אלקות, ונכנס לעבודת ה', וכמעט כמעט שמצליח להגיע לשלימות העבודה. אבל בסוף יש כמה וכמה ירידות, כי כן הדרך שיש עליות וירידות אין סוף, כמובא בספומ"ע במעשה דאבידת בת מלך שביום שכמעט מצא את הבת מלך נפל עוד פעם ועוד פעם באכילת התפוח ובשתיית היין, ולא מצאה רק אחר שחיפש חיפוש מחיפוש רב מאד. ומהו החילוק שבתחילה לא זכה למצוא אותה רק בסוף אחר החיפושים הרבים בעקשנות.

ויש בזה ענין עמוק, ונדבר בקצירת האומר. כי כשאדם נכנס בעבודת ה' בהתהלה ישנן שתי בחינות חכמה ובינה. אף שנודע לנו שעיקר הדרך הוא בתחילה בינה ואח"כ

כי ישנן הרבה תורות בלקו"מ על זה הענין, כגון תורה נ"ב הנעור בלילה ועוד תורות. וצריך להבין פנימיות הענין. כי סוף כל סוף רוב העולם כבר מדברים עם השי"ת כמה מילים בכל יום, א"כ מה חידש בזה רביה"ק, האם חידש שצריך להסתכל על השעון שתעבור שעה של בקשות. אפי' שזה בודאי חשוב מאד שירבה בתפילות ובקשות לפני ה', אבל יש בזה ענין של התיישבות והתחברות לה', וצריך להבין פנימיות הדבר, מה זה פועל בנשמת האדם. שהרי רביה"ק אומר שמי שעוסק בהתבודדות מאיר על פניו הארה אחרת לגמרי. וגם מי שאינו מבין העמקות ומקיים העצה בפשטות, הרי בודאי יש בכל עבודה כמה וכמה מדרגות. יש בחי' נה"י של התבודדות, וחג"ת של התבודדות וחב"ד של התבודדות. ומדרגת הנה"י היינו הקיום בפשטות, לשבת שעה ולדבר עם ה'. ובודאי שהעיקר הוא הקיום בפשטות. אבל צריך שתהיה כל קומת ההתבודדות. כמו בענין התפילה שבפשטות צריך לומר התיבות, אבל צריך גם לכוון ולהכניס לב וכו'. כמו כן בענין ההתבודדות היא נקודה חדשה ועמוקה שמקושרת לנקודת משיח צדקנו, שגאולת הגוף והנפש בכלליות ובפרטיות תלוי בענין ההתבודדות.

כי כל אחד צריך ויכול לזכות לגאולה, גאולה היינו להתפטר לגמרי מהיצר הרע, כי יש עיצת הצדיקים שבאמת אפשר לצאת מאחיזת היצר הרע ולבא לקדושת הברית ושמחה תמידית. וענין הברית שהוא בגי' תרי"ג עם הכולל, נכללת בו כל התורה. והעבודה היא כשאדם עוסק לחתוך הערלה ולפרוע הנגה ולמצוץ הדם, החיתוך ממשיך

ומשאר הצדיקים הגדולים שהם מצאו חן בעיני ה' ואני לא, מה עלי להתקדם בזה. וזוהי עבודת חיתוך הערלה, לחתוך הרע ממנו.

ואל ייבהל האדם לחשוב שהוא צריך להפוך את מציאות חייו וכו', כי עצם ההתבוננות זוהי עבודת המילה, לא להקשות הרי אתמול כבר ביקשתי על זה ולא השתניתי. כי עצם ההתבוננות בנפש האדם איפה הוא אוחז בעולם, שלא יחלפו הימים והשנים על כלום, זאת ההתבוננות שחושב ומיישב בדעתו מה יהיה. זה מעורר עולם הבינה שבסוד המילה שחותך את הרע של הנשמה. אפי' שאינו רואה שינוי מעשי, אבל כל פעם שעוסק בזאת ההתבוננות, נחתכין עוד חלקי הרע מנפשו. וע"י שמתבונן איך לשפר מעשיו, ע"י זה נמחר.

ואח"כ ימסור עצמו להנהגת ה' שהכל לטובתו ובזה הוא חוזר לעבודת החכמה. כי אחר שכבר התבונן כנ"ל, זוכה להכנס לביטול הרבה יותר אמיתי להשי"ת, שזה אמיתת אור החכמה. כי בתחילה מה שנכנס לביטול ואלקות לפני ההתבוננות על מעשיו, היה זה בבחי' אור חכמה קטן מאד, ועכשיו שכבר התבונן וחייתך הרע מנפשו, יזכה לאור החכמה והביטול באור גדול מאד.

וזהו סוד הפריעה, פרע י"ה, התגלות אלקות באופן עליון מאד. כי בתחילה הביטול שלפני בחי' המילה היה בבחי' חסד חיים, שבאמת צריך להתחיל עם זאת הבחי' ולא לחשוב על עצמו רק להתקדם בעבודת ה', רק לסמוך על רחמי ה', שזה בשורשו גבוה מאד, אבל בפועל היא דרגא קטנה, ורק אחר שחתך את הרע בבחי' מילה, בסוד

חכמה, אבל מובא בכתבים בסוד ספירת העומר, שהתחלה הראשונה היא דייקא ע"י בחי' חכמה. אפי' שאדם חמא ופגם, קודם יכנס לעשות טוב כנ"ל, ולא יעסוק ברע, שזה בחי' חכמה, שאינו מתבונן כלל במצבו רק מתקדם הלאה לעשות טוב, והוא בחי' חכמה ולא בינה. ששוכח הכל ומתקדם. ואסור לחשוב בכלל מה שהיה עד היום רק להתקדם ולעלות בעבודת ה'. וכל זמן שאם יתבונן במצבו יתבלבל, אסור לו לחשוב ממצבו רק להתקדם הלאה בעבודת ה', ולהאמין שה' עושה הכל לטובתו.

וזה נקרא מה החכמה. אבל בסוף יש עליות וירידות, כי סוף כל סוף, הרע נאחו בו, כמו שטובל ושריץ בידו, וצריך לעזוב ולחתוך את הרע. והנה עצם העבודה שאדם חושב על עצמו איך יזכה להשתנות בתורה ותפילה, ולפתוח מהלך חדש בחייו, זה בחי' בינה, שמחפש עצות לשנות דברים בפועל, זוהי יגיעה בהתבוננות. וזה בחי' מקוה כזאת שממחר אותו מאד. שעוזב ההרגלים הרעים, וזוהי בחי' המילה, שממחרת עונותיו.

כי אחר שאדם עסק בבחי' החכמה איזה זמן בחייו או בזה היום, היינו לעסוק בטוב ולא לחשוב על הרע כלל. אח"כ צריך דייקא לעסוק בבחי' הבינה, לעיין במעשיו הרעים ולחתוך ולמול אותם. להתבונן איך ישנה מעשיו. האם למדתי מספיק, אולי להוסיף שיעור תורה, ואיך להתפלל יותר בכונה, וכל אחד לפי בחינתו יתבונן ככמה אופנים איך לשנות. וזו ההתבוננות היא עבודה עצומה.

והרמזה"ל כותב שאין שום צדיק שזכה לנקודה שלו רק ע"י שחשב זמן רב בכל יום מה אני שונה מאברהם אבינו

ה' ורצה לראות שינויים ורואה הפוך, אבל באמת מדרגות הנשמה והחיה שהם ההתבוננות והביטול, הם משפיעים לחלק הפנימי שבנפש האדם אפי' שאינו רואה שינוי בחיצוניות למעשה.

אבל אח"כ באריכות הזמן יזכה לדרגת הכתר, כי כתר לשון המתנה (עיין לקו"מ ו'), שע"י שהאמין בכח התפילה וחיכה באריכות הזמן, במתינות, ומסר עצמו להשי"ת, בבחי' 'מתון מתון', ע"י ההמתנה הזאת יזכה סוף כל סוף ויאיר ה' פניו אליו ויזכה לתשובה של שבת לשנות מעשיו בפועל, ולהיות בעל תשובה באמת.

וזוהי עיקר עבודת ימי אלול לעסוק בתשובה, ולא להתפעל ממה שאינו רואה שינוי בפועל, או שרואה הפוך. כי זה בעצמו המילה והפריעה, שזה הותך לגמרי הרע ממנו, אפי' שאינו רואה כלל, עד שיוזכה להחיות האלקי הגמור, לראות אלקות, ובזכות זה נזכה לגאולת העולם, כי אין ישראל נגאלים כי אם ע"י תשובה, ובה נזכה לכרות ברית חדש עם השי"ת ולביאת גוא"צ ברחמים בב"א.

ההתבוננות, שזוהי עבודת יום יום להתבונן אפי' כמה דקות מהי הוכתו בעולמו, ויספר לה' מה יהיה איתי איך אני יכול לשנות עצמי, להתפלל יותר טוב. ובאמת לחשוב איך להשתנות. ואזי אפי' שלא בא לשינוי בפועל מ"מ עצם ההתבוננות מכפרת העוונות ומתקנת הנפש. אפי' שלא הוציא לפועל את העצה, בזה הוא נכנס לביטול לה'.

כי האדם רגיל להתבטל כשאינו מתבונן, אבל כשהוא מתבונן בעצמו הרי הוא רוצה שהעצות ישנו אותו בפועל, ואז יש עבודה עצומה להתבטל יותר ויותר אפי' שאינו מצליח בפועל, ואז מאיר אור הפריעה, בחי' פרע י"ה כנ"ל, ואפי' שנדמה שיש לו אותם עליות וירידות הוא אינו נכון כלל, כי כיון שעסק בעבודת התשובה בהתבוננות. זוכה עכשיו לביטול יותר גבוה.

ויתכן שיעברו ימים ושנים ואדם מתבונן ומתבטל, ואינו רואה שינוי למעשה בגוף הנגוף שהוא דרגה נמוכה מאד. כי אפי' בדרגת המוחין הגדולים של מילה ופריעה לאו דווקא שרואים שינוי למעשה. כמו אמר רבי אבהו (ילקו"ש ישעיהו מ"ט תס"ח) ואני אמרתי לריק יגעתי, דאדם מתייגע בעבודת

